

Romencedeki Türkizmlere Dair Yapılan Çalışmalara Bir Çerçeve, Değerlendirme ve Kaynakça Denemesi

Doğan YÜCEL

Bağımsız Araştırmacı, Bosna-Hersek

Özet: Romanya günümüzde Balkan yarımadasının doğu kısmında yer almakta ve Balkanların en büyük toprak parçasını teşkil etmektedir. Romanya ve Romen halkı; Hun, Peçenek, Tatar gibi vb Türk boylarıyla yakın tarihte yüzlerce yıl dil ve kültür ilişkisi içerisinde olmuştur. Romanya'nın Dobruca bölgesinde bu ortak kültür birlikte yaşamaya hâlen devam etmektedir. Eflak ve Boğdan 1878 yılında Osmanlıdan ayrıldıktan sonra Romanya kurulmuştur. Romencedeki Türkizmlere dair çalışmalar modern manada Cihac'tan (1879) itibaren başlamış olup aradan geçen yaklaşık bir buçuk asırda birçok çalışma meydana getirilmiştir. Bu çalışmalardan toplu bir bakış açısı elde edebilmek için ilgili kaynaklar bir araya toplanmış ve tasnif edilmiştir. Makale, tebliğ, doktora tezi vb bütün çalışmaları ülke, şehir, dil, araştırmacının milliyeti gibi kıstaslara göre tablolarda mukayese edilmiştir. Romenceye Türkizmlerin geçiş faktörleri ve Türkizm araştırmalarına kaynaklık eden çalışmalar üzerine 70 ve doğrudan veya dolaylı şekilde Romencedeki Türkizmlere dair 203 olmak üzere 273 çalışma bu kaynakçada listelenmiştir. Listelenen çalışmalar dört basamaklı (Tespit, tasnif, tahlil, ihya) ve 53 alt başlıklı bir çerçeve içinde sunulmuş ve çıkan sonuçlar yorumlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Balkan dilleri, Romence, Türkizmler, Türkizmler bibliyografyası

Giriş

Türkler; Hunlar, Peçenekler, Kumanlar, Tatarlar ve son olarak Osmanlı gibi kavim ve devletleriyle günümüz Romanya topraklarında hem teba hem de idareci olarak yüzyıllarca yaşamıştır. Bu uzun süre içerisinde iki farklı dil ailesine mensup dil arasında ciddi bir temas da söz konusu olmuştur. Bu temastan olmak üzere binlerce kelime ve unsur Romenceye ödünçlenmiştir. Hatta Romanya topoğrafyası ve Romen dilinde Osmanlı öncesi Türklerden kimi kelimeler, yer adları bugüne kadar ulaşmayı başarmıştır. Osmanlı Rumeli'sinde diğer Balkan eyaletlerinden farklı olmak üzere Romanya Osmanlı paşası yerine muhtar bir mevkide Romen Boyarları Eflak ve Boğdan prensleri şeklinde idareci olmuşlardır. Hem bu sebeple, hem de Romanya topraklarının genişliğinden dolayı Türkçe adı zikredilen bu iki eyalette diğer Balkan eyaletlerinde olduğu kadar etkili olamamıştır. Türkçe, Eflak ve Bogdan'da Dobruca dışında (asker, memur, tüccar gibi Türkçe konuşan insanların meskûn bulunduğu) Yaş ve Bükreş gibi şehir merkezlerinde kalmıştır (Çiftçi, 2010).

Suciu (2010)'ye göre Romencedeki Türkizmler çalışmaları Cantemir'in eserleriyle başlamıştır. Ancak Cihac (1879) 'ın etimoloji çalışmalarına kadar modern anlamda bir eser ortaya konmuş değildir. Hasdeu (1886)'nin etimoloji çalışmalarının ardından Löbel Efendi (1894) Romencedeki Türkçe, Arapça ve Farsça kelimeler üzerinde durur. 1884-1890 arasında hem Şăineanu ve hem de Miklosich makalelerini serdederler. Şăineanu, 1900 yılında üç ciltlik meşhur eserini yayımlar. Suciu'nin çalışmalarına kadar (ilk 1973) Lokosch'un 1927 tarihindeki eserini de anmadan geçmek olmaz. Suciu ise Romencedeki Türkizmlerin güncel kullanım sıklığı ve etimolojik yapıları üzerinde durmuştur. 2006 yılında ise hazırladığı iki ciltlik sözlüğü o tarihe kadarki tespit ve derlemelerin cemedilmiş hâlidir. Suciu (2010), kendi sayımına göre Türkçeden toplamda 2760 kelime ve unsurun geçtiğini bunların da üçte birinin hâlen kullanımda olduğunu belirtir. Enică (2010) ise hazırladığı doktora tezinde 250 kadar eseri taramış ve o güne kadar tespiti yapılamamış Türkizmleri derlemiştir. Son dönemde Türkiye'de 2008 yılında Günay Karaağaç'ın

“Türkçenin Verintiler Sözlüğü” ve 2015 yılında Xhanari’nin “Balkan Dillerindeki Ortak Türkizmalar Sözlüğü” adlı eserleri Romencedeki Türkizmler konusunda kayda değerdir.

Romencedeki Türkizmler üzerine yapılan çalışmaları tarihi süreç içerisinde bazı devirlere ayırmak bu çalışmaların seyrini izlemek noktasında bütüncül bir bakış açısı da sağlayabileceği düşüncesindeyiz. Bu devirler; 1. Devir: 1879-1900 Cihac’tan Şaineanu’ın sözlüğüne kadar olan devir. 2. Devir: 1900-1973: Şaineanu’dan Suciu’nin çalışmalarına kadar olan dönem. 3. Devir: 1973-2020 Suciu’nin ilk Çalışmasından günümüze kadar Balkanlarda Komünizm ve sonrası devir. Çalışmaların son dönemde yoğunluğunun giderek arttığı da görülmektedir.

Romencedeki Türkizmlere dair öne çıkan doğrudan veya dolaylı kaynakça çalışmalarına bazıları şunlardır; Kutlar ve Aksel (1995) “Balkan Dillerindeki Türkçe Kültür Kelimeleri” isimli yüksek lisans tezinin sonuna ilave olarak “Konu İle İlgili Çalışmalar Bibliyografyası” eklemiştir. **Kutlar-Aksel (1999)** “Balkan Ülkelerindeki Türkçe Alıntılar ve Sözlükler Üzerine Kısa Kaynakça” adıyla yayımladığı makalesinde Rusça ve Macarca da olmak üzere 140 çalışmayı listelerler. Romencedeki Türkizmlere dair doğrudan veya dolaylı yapılan çalışmalara dair 16 kaynak verirler. Ahmetaj (2010) "Balkanlara Yönelik Türkiye'de Yapılan Tezler Bibliyografyası" adlı çalışmasında Romanya başlığı altındaki 22 yüksek lisans ve doktora tezi listeler. Uzun ve Özek (2019) Balkanlarla ilgili Türkiye’de Yapılmış Çalışmalar I” adlı makalelerinde Türkiye’de Balkanlara dair 520 makale ve tebliği ülke ve konu (dil bilgisi, metin, sözlük, diğer) başlıklarına göre tasnif etmişlerdir. Uzun ve Özek’in bu çalışmasında Romanya başlığı altında

38, konumuza dair ise sekiz çalışma geçmektedir. Uzun (2019)’un yine aynı isimle yayınladığı II. makalesinde ise 398 çalışma yer almaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırma kapsamında yapılan çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Romencedeki Türkizmlere dair araştırmaların arttığı bu son dönemde yeni çalışmalar yapacak araştırmacılara bugüne kadar yapılan çalışmaları tasnifli bir çerçevede içinde vererek kaynakça kolaylığı sağlamaktadır. Kaynakça çerçevesinin esası dört basamaklı bir yöntemle belirlenmeye çalışılmıştır: Tespit, tasnif, tahlil, ihya. Bazı çalışmalar tespit edilen konu başlıklarının altına içerdikleri ikinci veya üçüncü yönleriyle yerleştirilmişlerdir. Birden fazla yazarca telif edilen çalışmalar eser-yazar sayılarının denk gelmesi adına sadece ilk isimlerine göre değerlendirilmişlerdir. Komisyon çalışması olan eserler yayım yeri ve diline göre sınıflandırılmıştır. Çerçevenin yöntemi ve alt başlıkları ile faydalanılan dijital kaynaklar bu makalenin yazarının diğer Balkan dillerindeki Türkizmlere dair yaptığı kaynakça çalışmalarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Romencedeki Türkçe kelimeleri inceleyen tüm kaynaklar oluşturmaktadır. Örneklemi ise Romanya, ABD, Almanya, Avusturya, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Çekya, Fransa, İngiltere, Kanada, Karadağ, Macaristan, Makedonya, Rusya, Sırbistan, Slovenya, Türkiye ve Yunanistan’da bulunan el yazması katalogları, dijital makale arşivleri, dijital kütüphaneler, Tez Hazinesi dijital katalogları, Slavistik Protalları, Slavistik Enstitüleri dijital

arşivleri, dijital kataloglar, Millî kütüphanelerin dijital tez arşivleri Kraliyet İlimler Akademisi tez bankaları ve makale arşivleri, İlim ve Sanat Akademileri makale arşivleri vb. kurumlardır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Türkizmlerin Sırp-Hırvat diline geçiş yollarını Škaljić üç maddede anlatmaktadır: Türklerin Balkanlara yeni bir idarî ve siyasi sistem getirmeleri, Şark/İslam kültürüyle gelmeleri ile Osmanlı mekteb ve medreselerinde memur, yeniçeri vb aldıkları talim (1966). Bu üç maddeyi temel alarak Sırp-Hırvat dilindeki Türkizmlere dair yapılan bu değerlendirmeleri diğer Balkan dilleri için de ortak bir yöntem belirlenmesi amacıyla Romence için de esas alınmıştır. Bu üç maddenin Sırp-Hırvat-Boşnak diline dair olan geçerliliği Türkizmlerin Romenceye

Türkizmlerin Romenceye Ödünçlenmesinde

Müessir Âmiller

İdareci Sınıfla Temas

Çelik, N. (2010). Balkans under Ottoman Rule, Karadeniz Araştırmaları, Cilt: 6, Sayı: 24, sayfa: 1-27.

İnalık, H. (2005). Türkler ve Balkanlar. Bal-Tam Türklük Bilgisi, 3, Prizren, 20-21.

Xhanari, L. & Harri, U. (2015). Osmanlı Devleti'nin Balkan halklarıyla beşyüz yıllık ortak Tarihinin Değerlendirilmesi ve Yeniden Yazılması Hususunda Yeni bir Vizyon, Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, 2 (7), 42-64.

Guboğlu, M. (1981). Romen Ulusunun Eski Türk Kavimleri ile İlişkileri Hakkında, VIII. Türk Tarih Kongresi, (C. 2, 751-782). Ankara.

Metin, Ö. (2012). Atatürk Dönemi Türk Dış Ticaretinde Romanya'nın Yeri, Tarih Okulu, XIII, 53-68.

ödünçlenme sürecinde tabii olarak değişkenlik göstermektedir. Kaynaklar aşağıdaki genel başlıklar altında oluşturulan alt başlıklar aracılığıyla toplanmıştır: Türkizmlerin Balkan Dillerince Ödünçlenmesinde Müessir Âmiller İdarî ve siyasi nizam, Tespit ve Derleme Çalışmaları (Türkizmlerin Tespit ve Derlenmesinde İstifade Edilen Kaynaklar), Doğrudan veya Dolaylı Türkizm Çalışmaları, Türkizmlerin Tasnif Çalışmaları, Türkizmlerin Tahlil Çalışmaları, Türkizmlerin Romencedeki Kullanımlarının Güncel Durumu ve Artırılması Üzerine Çalışmalar.

Bulgu ve Yorumlar

Romencedeki Türkizmler üzerine yapılan çalışmaları incelemek üzere oluşturulan konu başlıklarına göre aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Guboğlu, M. (1940). Relatiile Romane-Turke in decursul veacurilor. (Yüzyıllar İçinde Romen-Türk İlişkileri). (Basılmamış Doktora Tezi). Bükreş.

Guboğlu, M. (1976). Romen Ulusunun Menşei ve Eski Türk Kavimleri ile ilişkileri. Hayat Tarih Mecmuası 7, 56-60.

Jelavich, B. (1983). History of Balkans, Vol. 1: 18th and 19th Centuries. (Balkan Tarihi 1. Cilt: 18. ve 19. Yüzyıl). Cambridge.

Divan Edebiyatı

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Ticaret, Matbuat

Hasanoğlu, E. (2016). Olga Untila Kaplan, Osmanlı Dönemi'nde Romence Basın (1829-1912). Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi, 5(2), 193-197.

Kaplan, O. U. (2016). Osmanlı Dönemi'nde Romence Basın (1829-1912). Ankara: Gece Kitaplığı, 409 s.

Türk Folkloru, Dili ve Kültürü

Baubek, A. & Kerim, A. (1995). Renkler. Bükreş: Kriterion Yayınevi.

Beldiceanu, N. (1991). L'influence ottomane sur la vie urbaine des Balkans et des principautés roumaines. (Balkanların kentsel yaşamı ve Rumen beylikleri üzerindeki Osmanlı etkisi). La culture urbaine des Balkans: XVe - XIXe siècles. 23-29

Gafer Nagi, A. (1971). Notes concernant le folklore de la population tatare de la Republique de Roumanie, (Romanya Cumhuriyeti Tatar nüfusunun folkloruna Dair notlar). Studia et Acta Orientalia, 8, 145-173.

Rásonyi, L. (1938). Ortaçağda, Erdelde Türklüğün İzleri. Belleten, 107-122.

Artun, E. (2003). Osmanlının İlk Dönemlerinde Türk ve Balkan Kültürlerinde Etkileşim. Folklor/Edebiyat, 1(33), 99-105.

Spinei, V. (2009). The romanians and the turkic nomads north of the danube delta from the tenth to the mid-thirteenth century. (Tuna deltasının kuzeyindeki Romenler ve Türk göçebeler onuncu Yüzyıldan on üçüncü yüzyılın ortalarına kadar). 6. 1-562. Leiden-Boston: Brill.

Omer, M. (2015). În căutarea spațiului identitar: emigrarea turcilor și tatarilor în viziunea elitelor comunității (31-50). (Kimlik alanı arayışı: Tatar Türklerinin topluluk elitlerinin vizyonunda göç). Adriana Cupcea (Ed.). Cluj-Napoca: Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale.

Marin, M. & Cupcea, A (2014). Comunitatea musulmană din Dobrogea în perioada comunistă (1948-1965) (294-310). (Komünist dönemde Dobruca'daki Müslüman topluluk (1948-1965)). In: Stalinizare și destalinizare. Evoluții instituționale și impact social. Cosmin Budeancă & Florentin Oltenau (Ed.).

Schaller, W. H. (2014). Türkische Entlehnungen in den südosteuropäischen Sprachen – Linguistische und kulturhistorische Aspekte, (Güneydoğu Avrupa dillerinde Türkçe ödünçlemeler - Lisanî ve kültürel-tarihî yönler), Berlin: De Gruyter.

Acaroğlu, T. (1982). Balkan Halkbiliminde Türk Etkileri. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Gökdağ, B. A. (2012). Balkanlar: Etnik Karmaşanın Dilsel Boyutları. Karadeniz Araştırmaları Dergisi, 32, 1-27.

Friedman, V. (2006). Balkans as a linguistic area. (Dil Sahası Olarak Balkanlar) Encyclopedia of Language and Linguistics, 1, 657-672. Oxford: Elsevier.

Friedman, V. (2011). The Balkan Languages and Balkan Linguistics, (Balkan Dilleri ve Balkan Dil İncelemeleri) Annual Review of Anthropology, 40, 275-291. California, Palo Alto

Schubert, G. (1982). Türkçe oda ile Macarca szoba'nın ve bunlarla ilgili ev kültürünün Balkan yarımadasında yayılması. IV. Milletlerarası Türkoloji Kongresi.

İslâmiyet

Osmanen und Islam in Südosteuropa (Ed. by Lauer, Reinhard / Majer, Hans Georg). (2014). Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften zu Göttingen, 24, 1-8.

Танасковић, Д. (2008). Исламско у књижевности и култури балканских народа, (Balkan halklarının edebiyat ve kültüründe İslam). Летопис Матице српске, 482(4), 675-704. Novi Sad. oktobar 2008. (Balkan halklarının edebiyat ve kültüründe İslam). Tekstovi sa projekta STAREL.

Kaynaklar**Edebî Ürünler**

Alexandrescu, E. (2010). *Literatura Română În Analize Şi Sinteză*. (Tahlil ve Sentezli Romen Edebiyatı). Ediția A VII-A Revăzută Şi Completată, Bucureşti.

Dietrich, W. (2001). *Das Rumänische als Balkansprache*, (Bir Balkan Dili Olarak Rumence). in: *Romanistik in Geschichte und Gegenwart Hamburg*, (7)2, 137-154.

Frăţilă, V. (2014). *Dialectologie românească (sud- şi nord-dunăreană)*. (Romen Ağızları (Güney ve Kuzey Tuna)). (Ediție îngrijită de Maria Aldea). Cluj-Napoca: Argonaut.

Millo, M. (1851). *Baba Hârca - Operetă-vrăjitorie în două acte şi trei tablouri*. (Baba Hırka - Cadılık Opereti iki perdelik ve üç sahnelik) Букрешки: К. А. Росетти ми Бинтерхалдеп,

Rosetti, A. (1986). *Istoria Limbii Române De La Origini până La Începutul Secolului Al XVII-lea, (Kökenlerinden 17. Yüzyılın Başlangıcına Tarihi Romence Tarihi)*. Bucurest: Editura Ştiinţifică Şi Enciclopedică.

Rothe, W. (1957). *Einführung in die historische Laut- und Formenlehre des Rumänischen*. (Romencenin Tarihi Ses ve Morfolojisine Giriş). Niemeyer: Halle.

Densusianu, O. (1901). *Histoire de la langue roumaine. Les Origins*. (Tome Premier). (Romen dilinin tarihi. Kökenleri.). Paris.

Sözlükler ve Konuşma Kılavuzları

Academia Romana. (2009). *DEX - Dictionarul explicativ al limbii romane (III b.)*. (Romencenin İzahlı sözlüğü). Bükreş: Univers Enciclopedic.

Agiemin, B. & Ferian, İ. (1978). *Mic Dictionar Turc-Roman*. (Küçük Türkçe-Romence Sözlük). Bucureşti.

Ari, Y. & Janom, Z. G. (2000). *Dicţionar român-turc, turc-român, (Romence-Türkçe, Türkçe-Romence Sözlük)*. Bucureşti.

Baubec, A. & Deniz-Baubec, G. (1994). *Dicţionar român-turc, (Türkçe-Romence Sözlük)*. Bucureşti: Editura International Scorpion.

Baubec, A. & Baubec, G. D. (1993, 1994, 2010, 2012, 2015). *Dicţionar turc-român, (Türkçe-Romence Sözlük)*. Bucureşti: Editura Internaţional Scorpion.

Baubec, A. & Grecu, M. (1979). *Dicţionar turc-român, (Türkçe-Romence Sözlük)*. Bucureşti.

Baubek, A. & Baubek, G. D. K. (2010). *Dicţionar turc-român (Türkçe-Romence Sözlük)*. Köstence: Ex Ponto Yayınları.

Caciuperi, A. N. (1996). *Dicţionar român-aromân, (Romen-Aroman Sözlüğü)*. Bucureşti.

Cioranescu, A. (1958-1966). *Diccionario etimológico rumano*. (Rumence etimoloji sözlüğü). Universidad de la Laguna: Biblioteca Filológica. Madrid: Gredos.

Editura Academiei Române (1965-2010). *Dicţionarul limbii române. Serie nouă (DLR)*. Tomul VI–XIV, (Rumence Kamus. Yeni seri, 6-14. Cilt). Bucureşti.

Şăineanu, L. (1929). *Dictionar Universal Al Limbei Romane*. (Rumencenin Büyük Sözlüğü). Revazut şi Adaogit la Editia VI-a. Ortografia Academiei Romane Editura. Scrisul Romanesci S. A.

Drimba, V. (1948). *Paralele sintactice si frazeologice turco-române, (Türkçe-Rumence Sentaks ve İfade paralellikleri)*. in DR, XI, 202-212.

Drimba, V. (1963). *Sources roumaines de la dialectologie historique turque (I)*. Les ecrits en langue turque d'Anton Pann, (Türk tarihi diyalektolojisinin Romen kaynakları (I). (Anton Pann'ın Türkçe Kaleme Aldığı Eserlerinde)). *Revue de linguistique*, VIII, 133-161.

Greco, M.; Baubec, A.; Mambet, Z., (1977). Dicționar român-turc, (Romence-Türkçe Sözlük). Editura tiințifică și Enciclopedică, București.

Kerim, A. & Kerim, K. (1996). Tatarca-Türkçe-Romence Sözlük, Bükreş.

Komisyon. (2009). Dicționarul Entopic Al Limbii Române. (Rumen Dilinin Entopik Sözlüğü). Craiova: Editura Unıversitaria.

Lalhev, D. (2014). Designing a Dictionary of Archaic Names of the Tribes in the Balkan Peninsula, (Balkan Yarımadasındaki Kabilelerin Arkaik İsimlerinin Sözlüğünü Tasarlama). Studii și cercetări de onomastică și lexicologie, VII (1-2), 84.

Mankalyeli, M. Z. (2013). Türkçe-Romence Sözlük, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Poyraz, M. & Anghi, E. (1991). Türkçe-Romence Sözlük. İstanbul.

Scriban, A. (1939). Dictionaru Limbii Romanești, Iași: Editiunea Intia.

Seche, L. & Seche, M. (1982). Dicționarul de sinonime al limbii române, (Rumence Sinonimler sözlüğü). București: Editura Academiei RSR,

Themo, İ. & Giocanel, G. (1915). Conducatorul Conversație in Românește și Turcește, (Rumence ve Türkçe Konuşma Kılavuzu). Medgidia: Tipografya Işık.

Cioranescu, A. (1958-1961). Dictionario Etimologico Rumane. Fasc. 1-6. Tenerife.

Romen Folkloru

Constantin C. Giurescu (1944). Influenta turceasca asupra poporului român. (Romen halkı üzerindeki Türk etkisi). Ulus, Ankara. 5-6 oct. 1944.

Bodea, C. C. (1998). Români și otomanii in folclorul românesc (Romen Folklorunda Romenler ve Osmanlılar). București: Ed. Kriterion.

Dănilă, I. (2017). The geography of tradition. A case study: The Romanian Ethnographic Atlas. (Geleneğin coğrafyası. Bir vaka çalışması: Romanya Etnografya Atlası). Journal of Romanian Literary Studies, 10, 35-41. Tîrgu-Mureş.

Graur, A. (1965). Nume De Persoane, (Şahıs İsimleri). București: Editura Ştiințifică.

Iliescu, A. (2015). Onomastics in Matei Millo's work (the Romanian theatre up to Alecsandri). (Matei Millo'nun çalışmalarında onomastikler (Alecsandri'ye kadar Romen tiyatrosu)). Studii și cercetări de onomastică și lexicologie, VIII (1-2), 63-67.

Matl, J. (1967). Das orientalische Element in der Kultur der Balkanvölker, (Balkan Halkları kültüründe Oryantal Öge). Grazer und Münchener balkanologische Studien, München, (2)71-82.

Oros, M. I. (2011). Despre caracterul motivat al toponimelor, (Yer adlarının motive karakterine Dair). Înspre și dinspre Cluj: contribuții lingvistice: omagiu profesorului G. G. Neamțu la 70 de ani, 494-496.

Çetin, M. (2015). Whose is this song? Adlı Belgeselde "Kâtibim" Şarkısının Balkanlardaki Serüveni. (487-498). 4. Uluslararası Dil Ve Edebiyat Konferansı. Hëna e Plotë "Beder" Universitesi. 1. Cilt. Tiran/Arnavutluk. Коцић, М. (2011). Оријентализација материјалне културе на Балкану. Османски период XV-XIX век, (Balkanlar'da maddi kültürün oryantalleşmesi. 15. ve 19. Yüzyıllar Osmanlı Dönemi). HESPERIAedu, Београд.

Topografi, Toponimi, Hidronim, Oronim

Dobre, M. (2015). Les toponymes qui évoquent certaines institutions, fonctions et dignités médiévales, (Bazı ortaçağ kurumlarını, İşlevlerini ve Unvanlarını çağrıştıran Yer isimleri). Studii și cercetări de onomastică și lexicologie, VIII (1-2), 27-34.

Dobre, M. (2015). The Story of Toponyms. Where and How Did Our Ancestors Live, (İsm-i Mekânların Hikâyesi. Atalarımız Nerede ve Nasıl Yaşadı?). Studii și cercetări de onomastică și lexicologie, V (1-2), 35-40.

Frățilă, V. (2016). Note de toponimie bănățeană, (Banat Yer İsimleri Üzerine Notlar). Analele Universității de Vest din Timișoara. Seria Științe Filologice, LIV, Section Studii de lingvistică, 7-14.

Moscal, D. (2016). The Dorna toponym. Etymology and linguistic interference issues, (Dorna Yer Adları. Etimoloji ve dilsel Etkileşim sorunu). Diacronia, 4, 1-13.

Radu-Golea, C. (2016). The diversity of place names (172-176). (Yer adlarındaki Zengin çeşitlilik). The Proceedings of the International Conference Communication, Context, Interdisciplinarity. Section: Language and Discourse, 4. Targu-Mureș.

Onomastik, Antroponimi

Constantinescu, N.A., Dictionar onomastic românesc, (Rumence onomastik sözlüğü). Editura Academiei Republicii Populare Române, Bükreș, 1963.

Doğrudan veya Dolaylı Türkizm Tespit

Çalışmaları

Müstakil Derleme Çalışmaları

Miklosich, F. (1884). Die Türkischen Elemente in der Südosteuropäischen Sprachen (Griechisch, Albanisch, Rumunisch, Bulgarisch, Serbisch, Kleinrussisch, Grossrussisch, Polnisch) (Güneydoğu Avrupa dillerinde Türkçe unsurlar), I-II Hälfte, Wien.

Miklosich, F. (1885). Die türkischen Elemente in den südost und osteuropäischen Sprachen. (Güneydoğu ve Doğu Avrupa dillerinde Türkçe unsurlar), Denkschriften der philologisch-historischen Classe der

kaiserlichen Akademie der Wissenschaften 35, 105–192.

Miklosich, F. (1888-1889). Nachtrag zu der Unter dem Gleichen Titel im XXXIV und XXXV Bande der Denkschriften Gedruckten Abhandlung, Wien.

Miklosich, F. (1889). Die türkischen Elemente in den südost und osteuropäischen Sprachen. (Güneydoğu ve Doğu Avrupa dillerinde Türkçe unsurlar), Denkschriften der philologisch-historischen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, 37, 1–88.

Miklosich, F. (1890). Die türkischen Elemente in den südost und osteuropäischen Sprachen. (Güneydoğu ve Doğu Avrupa dillerinde Türkçe unsurlar), Denkschriften der philologisch-historischen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften Wien, 38, 1–194.

Tietze, A. & Wendt, H. F. (1962). Die türkischen Elemente im Rumanischen, (Rumencede Türkçe unsurlar). Or, 15, 463.

Suciu, E. (2011). 101 cuvinte de origine turcă, (Türk Menşeli 101 kelime). București: Humanitas.

Șăineanu, L. (1900). Influența orientală asupra limbei și culturai romane. I. Introducere [= I]; II. Vocabularul. 1. Vorbe populare [= II]; 2. Vorbe istorice. Împrumuturi literare – Indice general [= III], (Romen dili ve kültüründe Oryantal Tesirler. I. Giriş [= I]; II. Kelime. 1. Popüler kelimeler [= II]; 2. Tarihsel kelimeler. Edebi Ödünçlemeler - Genel endeks). București.

Șăineanu, L. (1885). Elemente turcești in limba romana, (Rumencede Türkçe unsurlar). București: Tipografia Academiei Române (Laboratii Române).

Enică, C. (2010). Lexicul De Origine Turcă Și Greacă În Literatura Română Modernă Și Contemporană (Modern ve Günümüz Romen Edebiyatında Türkçe ve Yunanca Menşeli Kelimeler). (Rezumatul Tezei De

Doctorat). Universitatea Alexandru Ioan Cuza Iași, Facultatea De Litere.

Kerim, A. (1996). Türkçeden Romence'ye giren sözler-Romence'deki Türkçe Kelimeler, Erciyes, 220, 1.

Löbel, T. (1894). Elemente turcesti, arabesi persane in Limba Romana. (Rumencede Farsça, Türkçe, Arapça öğeler). Leipzig.

Nurlu, M. (2002). Rumencede Türk İzleri. Romanya: Elvan Yayınevi.

Polenakovic, H. (2007). Turskite Elementi Vo Aromanskiot, Akademik Zuzana Topoliwska, Skopje.

Suciu, E. (2009). Influența turcă asupra limbii române. I. Studiu monografic. (Türkçenin Romen dili üzerindeki etkisi. I. Monografik çalışma.). București: Editura Academiei Române.

Suciu, E. (2010). Dicționarul cuvintelor românești de origine turcă. (Türkçe Menşeli Rumence kelimeler Lügati). București: Editura Academiei Române.

Wendt, H. F. (1960). Die Türkischen Elemente im Rumanischen, (Rumencede Türkçe unsurlar). Berlin: Akademie Verlag.

Meyer, G. (1893). Die griechischen und romanischen Bestandtheile im Wortschatze des Osmanisch-Türkischen. (Osmanlı Türkçesi kelime hazinesinin Yunanca ve Romence Kısımları). In Commission bei F. Tempsky.

Rollet, J. (1996). Les Turcismes en Serbo-croate, Bulgare, Grec, Roumain et Hongrois. (Sırpça-Hırvatça, Bulgarca, Yunanca, Rumence ve Macarcada Türkizimler), Istanbul: Les Editions ISIS.

Xhanari-Latifi, L. (2015). Balkan dillerindeki ortak türkizmalar sözlüğü, Pamukkale Üniversitesi Yayınları No:30, Denizli.

Karaağaç, G. (2008). Türkçenin Verintiler Sözlüğü, Ankara: TDK Yay.

Suciu, E. (2006). Cuvinte românești de origine turcă, (Rumencede Türkçe Menşeli kelimeler). Editura Academiei, București 2006. [280 pp.]

Tematik Türkizm Derlemeleri

Мостовска, М. & МИХАЙЛЕСКУ, С. (2004). Турски думи в полския, румънския и българския език. (Lehçe, Romence ve Bulgarcada Türkçe kelimeler.). В: Турският език и турската култура в контекста на диалога Изток-Запад. Юбилейна международна конференция на катедра Турска филология – 2002. Шумен, УИ „Еп. Константин Преславски, 72-79.

Bronsert, S. (1968). Zu einigen Eigenheiten der Balkanturzismen im Rumänischen, (Rumen Balkan Türkizmlerinin bazı özellikleri üzerine). in: Bahner, W. (Hrsg.): Beiträge zur rumänischen Philologie. Berlin, 206-224.

Giurescu, C.C. (1961). Împrumuturi cumane în limba româna: odaie și cioban, (Rumencede Kuman Ödünçlemeleri: oda ve çoban). SCL, XVII, 205-213.

Șăineanu, L. (1902). L'influence orientale sur la langue et civilisation roumaines, I.La lingua, les elements orientaux en roumain, (Romen dili ve medeniyeti üzerinde oryantal Tesir, I. Dil, Romen dilinde oryantal unsurlar). Paris. (Extrait de la romania XXX-XXXI).

Enică, C. (2009). Termeni învechiți de origine turcă – constituenți ai frazeologismelor actuale, (Türk Menşeli eski moda terimler - güncel ifadenin bileşenleri). Analele Universității Dunărea de Jos din Galați, XXIV. Lexic comun / lexic specializat, II, 252-258.

Friedman, V. A. (2010). Türkçe'nin Balkan Romen Ağzları Üzerine Etkisi. Türkçe'nin Balkan Dilleri Üzerine Etkisi, ed. by Oktay Ahmed. Skopje: MATÜSİTEB. 109-114.

- Gökçel, R. (2012). Romen-Türk Kültürel Etkileşiminin Romen Diline Yansımaları, Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, (Balkan Özel Sayısı-II), 67-82.
- Karagözoğlu, B. (2016). Romen Dilinde Kullanılan Farsça Kelimeler, A Journal of Iranology Studies, 4, 179-204.
- Kissling, H. J. (1965). Die türkische geographische Nomenklatur auf dem Balkan als Erkenntnismittel für die Südosteuropaforschung, (Güneydoğu Avrupa çalışmalarında Türkçe Coğrafya İsimlendirmelerinin Balkan coğrafya adlandırmalarına İlmî Kaynaklığı) Zeitschrift für Balkanologie, III, 126-142.
- Moldovanu, D. (2008). Hidronime de origine veche turcică în sudul Moldovei. (Moldova'nın güneyinde bulunan eski Türk Menşeli hidronimler). Anuar de Lingvistică și Istorie Literară, XLVII-XLVIII (7), 9-28.
- Pellegrini, G. B. (1969). Italiјansko-balkanske podudarnosti u elementima orijentalnog porekla, (Doğu Kökenli Unsurlarda Tesadüf Edilen İtalyan-Balkan Ödünçlemeleri). Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor, 35: 56–75. Beograd.
- Penișoara, I. (1983). Dobruca Yer Adlarında İstiareli Kullanılan Türk Terimleri. V.Milletlerarası Türkoloji Kongresi, İstanbul: 185-188.
- Pitiriciu, S. (2015). Elements of Turkish origin in Romanian gastronomic terminology. (Romanya gastronomi terminolojisinde Türk Menşeli unsurlar). Studii și cercetări de onomastică și lexicologie, VIII (1-2), 239-242.
- Popoiu, T. A. & Anania, L. (2013). About Words: Glossary of Turkish and Tatar Words Regarding the Household, (Kelimeler Üzerine: Ev eşyaları İle İlgili Türkçe ve Tatarca Kelimeler Lugatçesi). Aynı Tadı Paylaşmak: Türkiye – Romanya Geleneksel Ortak Mutfağı Çalıştay Bildirileri, Ankara: Grafiker Publishing.
- Rus, L. (2016). Hungarian, German And Turkish Influence On Romanian Etnomedical Terminology (439-443). (Macarca, Almanca ve Türkçenin Rumen Etnomedikal Terminolojisine Tesiri). The Proceedings of the International Conference Communication, Context, Interdisciplinarity. Section: Language and Discourse, 4.
- Steinke, K. (1991). Die Türken und die Balkanküche. Kulinarisches und sprachliches aus Bulgarien und Rumänien. (Türkler ve Balkan mutfağı. Bulgaristan ve Romanya'da mutfak ve dilbilim). In: Körper, Essen und Trinken im Kulturverständnis der Balkanvölker. Berlin, 219-227.
- Suciu, E. (1973). Împrumuturi turcești în graiul din comuna Rasova, jud. Constanța, (Köstence'nin Rasova beldesinde Türkçe Ödünçlemeler). Limba română, XXII (3), 205-206.
- Suciu, E. (2011). Turcisme în Transilvania. (255–263). (Transilvanya'da Türkizimler). în Confluente lingvistice și filologice Omagiu Profesorului Nicolae Felecan la împlinirea a 70 de ani, coordonatori Oliviu Felecan, Daiana Felecan, Cluj-Napoca: Editura Mega.
- Suciu, E. (2012). Marginalia la un articol privind terminologia cromatică de origine turcă, (Türk Menşeli kromatik terminoloji üzerine bir temel makale). Limba română, LXI (2), Section Istoria limbii, 246-250.
- Tomici, M. (1982). Sırp Hırvat Dilinden Romen Diline Giren Türkçe Unsurlar. IV.Milletlerarası Türkoloji Kongresi, İstanbul.
- Москов, М. (1968). Общи по произход Тюркски заемки в наком балкански и средно-европейските езици, (Balkan ve Orta Avrupa dillerinde Ortak Türk Ödünçlemeleri). Известия на Института за български език XVI, София, 185-192.
- Rösler, R. (1865). Die griechischen und türkischen Bestandteile im Rumänischen: Sitzung vom 12. Juli 1865. (Rumencede Yunanca ve Türkçe Müsterek

Unsurlar). Sitzungsberichte der Philosophisch-Historischen Classe der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, 50. Band (Jahrgang 1865), 4. Heft, Seite 559-612, p. n. A.

Zajaczkowski, W. (1968). Tureckije elementy v toponimii Balkanskogo poluoostrova. (Balkan Yarımadasının Toponiminde Türkçe Unsurlar). VI. Actes du xpremier congres international des Etudes Balkaniques, Sofija. 101-105.

Poppe, N. (1964). On Some Altaic Names of Dwellings, (Bazı Altay Mekân İsimleri Üzerine), Studia Orientalia, XXVIII, Helsinki.

Drimba, V. (1990). Imprimuturi Romaneşti detaşate din sintagme determinative turceşti. (Romencenin Türkçenin Muayyen şartlarından Bağımsızlaşan Ödünçlemeleri). Studii şi cercetări lingvistice. 41, 305-340.

Suciu, E. (2000). Influenţa turcă în Contribuţii la studiul limbii române literare, secolul al XVIII-lea (1688- 1780). (Romen Edebi Dilinin Araştırılmasına Katkılarda Türkçenin Etkisi, 18. Yüzyıl (1688-1780)). Coordonatori: Ion Gheţie şi Gheorghe Chivu, 153–190. Cluj-Napoca.

Romen Yazar veya Romence Edebi Eserlerden

Türkizm Derlemeleri

Topalã, D. V. (2015). Turkish lexical elements in Nicolae Bălcescu's works, (Nicolae Bălcescu'nun eserlerinde Türkçe Dil unsurları). Studii şi cercetări de onomastică şi lexicologie, VIII (1-2), 316-322.

Enică, E. (2012). Lexicul De Origine Turcă Şi Greacă În Opera Lui Ion Creangă, (Ion Creangă'nın Eserlerinde Türkçe Ve Yunanca Kelimeler). Analele Universităţii Dunărea De Jos Din Galaţi, XXIV, V, 1 (7), 51-62.

Dolaylı Türkizm Çalışmaları

Romence Etimoloji ve Yabancı Kelimeler

Sözlükleri

Cihac, A.de, (1870). Dictionnaire d'etimologie dacoromane. I. Éléments latins, comparés avec les autres langues romanes, (Daçya-Romence etimoloji sözlüğü. I. Latince Unsurlar, diğer Romen dillerine kıyasen). Bucureşti.

Cihac, A.de, (1879). II. Éléments slaves, magyars, turcs, grecs-modernes et albanais.(II. Slav, Macar, Türk, Yeni Yunan ve Arnavutça unsurlar). Francfort A/M-Berlin-Bucarest.

Ciorănescu, A. (2007). Dictionarul etimologic al limbii romane DER. (Rumen dilinin etimoloji sözlüğü). Bükreş: Saeculum.

Diez, F. (1864). An Etymological Dictionary of The Romance Languages. (Romen Dillerinin Etimolojik Sözlüğü). London: Williams and Norgate.

Diez, F. (1878). Etymologisches Wörterbuch der romanischen Sprachen. (Romen Dillerinin Etimolojik Sözlüğü). Bonn: Adolph Marcus.

Graur, A. (1963). Etimologii Romineşti, (Romencenin etimolojisi). Bucureşti: Editura Academiei Republicii Populare Romîne.

Hasdeu, B. (1894). Din Etymologicum Magnum Romaniae, (Romencenin Büyük Etimolojisinden). Bucuresci: Libreriei b. Graevb & com.

Lokotsch, K. (1927). Etymologisches Wörterbuch Der Europäischen Wörter Orientalischen Ursprungs, (Avrupa Dillerindeki Oryantal Kökenli Kelimelerin Etimolojik Sözlüğü), Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.

Meyer-Lubke, W. (1935). Romanisches Etymologisches Wörterbuch, 3. Vollständig neubearb., (Romence Etimoloji Kamusu). Aufl. Heidelberg.

Papahagi T. (1963). Dicționarul dialectului aromân. General și etimologic, (Aroman lehçesi sözlüğü. Genel ve etimoloji). București: Editura Academiei Republicii Populare Române.

Pascu, G. (1916). Sufixele românești, Bucurest: Librăriile SOCEC & Co.

Schulte, K. (2009). Loanwords in Romanian. U. T. Martin Haspelmath, Loanwords in the World's Languages: A Comparative Handbook, Bremen: Walter de Gruyter, 230-259.

Romenceye Türkizmlerin Ödünçlenme Süreci

Kowalski, T. (1934). Türk Dilinin Komşu Millet Dilleri Üzerindeki Tesiri. Ülkü, 4 (20). 98-105.

Kırbaç, S. & Kırbaç A. D. (2007). Türk Dilinin Balkan Dillerine Etkisi, Gora Abidesi. İstanbul: Ukid Yayınevi.

Agache, L. (2012). L'influence Turque Sur Le Vocabulaire Du Roumain Ancien, (Eski Romence kelime dağarcığı üzerine Türkçenin etkisi). Analele Universității Dunărea De Jos Din Galați, XXIV, V, 1 (7). 63-67.

Altinkurt, O. (1967). Türkçenin Romen Dilleri Üzerindeki Tesirleri. Türk Kültürü, Ekim

Arseven, V. (1954). Türkçenin Romenler Üzerindeki Etkileri. Türk Folklor Araştırmaları, 3(63), 997-999.

Kahl, T. (2009). Das Rumänische und seine Nachbarn (9-32). (Romence ve komşuları). Berlin: Frank & Timme GmbH.

Karasu, A. (2015). Asırlar İçinde Balkanların Barış ve İstikrar Dili "Türkçe". Yeni Türkiye-Rumeli Balkanlar Özel Sayısı –II, 2201-2216. Ankara.

Karaağaç, G. (1989). Türkçe ve Komşuları. *E.Ü. Türk Dili ve Araştırmaları Dergisi*, 5, 67-80.

Karaağaç, G. (1998). Türkçenin Komşularıyla İlişkilerine Genel Bir Bakış. *İ.Ü. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 29, 359-406.

Öner, M. (1996). Türkçede Dille İlgili Alış Verişlerin ve Dil Hareketlerinin Tarihine Toplu Bir Bakış, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, II(536), 140-148.

Hazai, G. und Kappler, M. (1999). Der Einfluss des Türkischen in Südosteuropa. (Güneydoğu Avrupa'da Türkçenin etkisi) (649-675). In Uwe Hinrichs (Hg.). *Handbuch der Südosteuropa-Linguistik* Wiesbaden: Otto Harrassowitz.

Hazai, Gj. (1989). Die Turzismen in den Sprachen Südosteuropas: Erfassung, Bedeutung, Status. (Güneydoğu Avrupa'nın dillerinde Türkizmler: Ödünçleme, Anlam, Durum. Güneydoğu Avrupa ve Osmanlı Devletleri) *Die Staaten Südosteuropas und die Osmanen*, 205-214. München.

Linguistik ve Metodoloji Çalışmaları

Dzajkovskii, V. (2007). Etimologia, etnolingvistika i yzakovae kontakta slavanskih s greceskim, drugimi balkanskimi i turkskimi yzakami, (Etimoloji, etnoloji bilimi ve Yunanca, Diğer Balkan ve Türk dilleri ile Slav Dillerinin Teması), *Slovenska Etimologija Danas*, Institut Za Srpski Jezik SANU, Bildiri Kitabı, Beograd, 171-207.

Kırbaç, S. (2012). Balkan Türkoloji Tarihçesi. *Balkan Türkoloji Tarihçesi ve Balkan Türkologları* (Editör: Selçuk Kırbaç). Ankara, 33-85.

Karaağaç, G. (2004). Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi. II. Uluslararası Türk Uygarlıkları Kongresi, Bişkek.

Kappler, M. (2000). Turkologie und Südosteuropalinguistik. (Türkoloji ve Güneydoğu Avrupa Dilbilimi.) In: *Die Südosteuropa Wissenschaften im neuen Jahrhundert*. Hrsg. von U. Hinrichs und U. Büttner. Wiesbaden, 129–143.

Xhanari, L. (2013). Balkan Dillerindeki Ortak Türkizmaların Özellikleri (8 Balkan dilindeki ortak

Türkçe sözcükler çalışması). (336-337). Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı "Balkanlarda Türkçe" Hëna e Plotë "Beder" Üniversitesi 14-16 Kasım 2013; 2. Cilt.

Korsch, Th. (1885). Die türkischen Elementi in don Südost und osteuropäischen Sprachen. (Güneydoğu ve Doğu Avrupa dillerinde Türkçe unsurlar) Itoconsion. Archiv für slavische Philologie. IX. 487. 653.

Tietze, A. (1983). Die Probleme der Turzismus forschung. (Türkizm Araştırmalarının Sorunları), Wege und Ziele der Balkanlinguistik. Wiesbaden, 237-244.

Selischev, A. (1925). Des traits linguistiques communs aux langues balkaniques: un balkanisme ancien en bulgare, (Balkan dillerinde ortak olan dil özellikleri: Bulgarca eski bir balkanizm). Revues des etudes slaves, Paris.. 5 (1-2), 38-57.

Uzun, C. (2019). Balkanlarla ilgili Türkiye'de yapılmış çalışmalar-II. Çukurova Araştırmaları, 5 (2), 150-178.

Grifanova, A. (1992). Тюркские этносы раннего средневековья в юговосточной Европе (К проблеме тюркских, заимствований, (Güneydoğu Avrupa'da erken Orta Çağ Türk etnik grupları (Türkçe Ödünçlemeler Meselesi üzerine) in: Studia linguistica et balcanica, pamjati A.V. Desnickoj (1912-1992). St. Peterburg, 256-265.

Kappler M. (2000). Verso un nuovo Thesaurus dei turchismi balcanici. (Yeni Balkan Eşanlamlı Türkizm Sözlüğüne Doğru). Nè Processi di convergenza e differenziazione nelle lingue dell'Europa medievale e moderna. Udine: Forum Edizioni, 157-194.

Browne, W. (1990). Turkisms in the Balkans: True and False Friends, (Balkanlarda Türkizmler: Doğru ve Yalancı Eşdeğerler). Languages in Contact, Proceedings of the Symposium 16.1 of the 16 International Congress of Anthropological and

Ethnological Sciences, Zagreb, July 25-27, 1988, Zagreb, 1990, 314-322.

Hinrichs, U, Büttner, U. (2002). Turkologie und Südosteuropalinguistik. (Türkoloji ve Güneydoğu Avrupa Dilbilimi.) Matthias Kappler (Hrsg.). Turkish Language Contacts in South-Eastern Europe. Istanbul: The Isis Press, 273–288.

Steinke, K. & Vraciu, A. (1999) Introducere în lingvistica balcanică. (Balkan dilbilimine giriş), Iaşi.

Младенова, Д. (1999). Балканските езикови контакти в светлината на ареалната лингвистика. (Dilbilim Sahası Işığında Balkan dilleri Etkileşimleri). В: Средновековните Балкани. Политика, религия, култура. София, 1999. 223–234.

Петровић, С. (2006). Срп. дијал. кавал „каналѝћ између оцака са расадом поврћа“ – порекло и балканске паралеле, (Sırp ağızlarındaki kaval "ocakla fide arasındaki kanal"- kökeni ve Balkan dillerindeki paralellikleri). Годишњак за српски језик и књижевност, 20(8) 345-350. Ниш: Филозофски факултет у Нишу.

İyiyol, F. ve Kesmecı, A. M. (2011). Balkan Dillerindeki Türkçe Kelimelerin Tanımlanması Problemi Üzerine Tespitler. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 6(4), 621-632. Ankara.Соболев А. Н. (2000).

Москов, М. (1964). Общи по произход турски заемки в балканските езици. (Umumen Balkan dillerinde Türkçe Ödünçlemeleri.). Български език XIV(2-3), 186-190.

Ковалски, т. (1936). О балканским Турцима. (Balkan Türkizmleri Üzerine), Књига о Балкану, 1, Београд 1936.

Tietze, A. (1983). The Present State of the Study of Turkisms in the Languages of the Mediterranean and of the Balkan Peninsula, (Akdeniz ve Balkan

Yarımadası Dillerindeki Türkizm Araştırmalarının Mevcut Durumu,). *Mediterranean Language Review*, (1)15-26. Wiesbaden.

Sobolev, A. N. (2009). On the importance of borrowing in the languages of the Balkan linguistic area. (Balkan Dil Sahası Dillerindeki Ödünçlemelerin Önemi.), В: Балканское языкознание: Итоги и перспективы (Материали румъшко-рускогo симпозиума, Санкт-Петербург, 2-3 октябрия 2009 г.). отв. ред. Н. А. Сухачев (234-265). Санкт Петербург: Наука.

Kuperdyayev, A. & Björn, H. (2014). Neue Perspektiven zu den türkischen Elementen in den südosteuropäischen Sprachen. (Güneydoğu Avrupa dillerindeki Türkçe unsurlara yeni bakış Açıları), Aktuelle Turzismen des Makedonischen im Lichte von Entlehnungsskalen In: Јасмина Грковић-Мејур, Александар Лома (ур.). Miklosichiana bicentennialia. Зборник у част двестоте годишњице рођења Франца Миклошича. 381-406.

Hazai, Gj. (1968). Probleme und Aufgaben der Balkan-Turkologie. (Balkan-Türkolojisinin sorunları ve Görevleri.) Actes du 1er Congrès International des Études balkaniques et sud-est européennes. Sofia, 95–100.

Baubec, A. (2017). Romanya'da Türkoloji Araştırmaları Kapsamında Türkçe İle İlgili Leksikografik Çalışmalar (17-26). III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı, Eskişehir.

Friedman, V. A. (1994). Turkisms in a Comparative Balkan Context. (Karşılaştırmalı Balkan Bağlamında Türkizmler). Thessaloniki, Septième Congrès International d'Études du Sud-Est Européen: Rapports. Athens: Greek National Committee for Southeast European Studies. 1994. 521-543.

Guboğlu, M. (1968). Rumanya Türkolojisi ve Rumen Dilinde Türk Sözlere Hakkında Bazı

Araştırmalar (265-272). XI. Türk Dil Kurultayında Okunan Bilimsel Bildiriler-1966, Ankara.

Hasdeu, B. P. (1886). Sur les éléments turcs dans la langue roumaine, (Romencedeki Türk unsurları üzerine). Bucureşti-Vienne.

Hope, T.E. (1971). Lexical Borrowing in the Roman Languages, (Romen Dillerinde Kelime Ödünçlemeleri). Oxford.

Iulia Mărgărit, (2012). Împrumuturi turcești opace în vocabularul dacoromânei sudice, (Güney Dakoroman Kelime Varlığında Türkçe Ödünçlemelerin Fluluğu). Limba română, LXI (3), 345-353.

Kutlar-Aksel, H. (1999). Balkan Ülkelerindeki Türkçe Alıntılar ve Sözlükler Üzerine Kısa Kaynakça. *Kebikeç*, 4, (7-8), 85-93.

Mamut, E. (2004). Türkoloji çalışmaları. Cilt I, II. Constanța: Ed. Ex Ponto.

Mehmet, M., (2008). Tarih Boyunca Türkçeden Romen Diline Giren Kelime Hazinesi, VI. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, Ankara.

Öztekten, Ö. (2004). Türkçenin Dünya Dillerine Etkisine Genel Bir Bakış (ss. 11-36), Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi, V. Lefke Edebiyat Buluşması, Bildiri Kitabı, İstanbul: Akçağ.

Suciu, E. (2014). The Turkish Influence On The Romanian Language, The Journal of Romanian Linguistics and Culture (JRLC). 1, (<https://limbaromana.org/en/the-turkish-influence-on-the-romanian-language/>).

Tamer, M. (1966). Türkçenin Romenceye Tesiri. Türk Kültürü, Ocak.

Yenisoy, H. S.(2006). Türkçe'nin Balkan dillerine etkisi üzerine (171-190). Balkanlar'da Türk Kültürü. (Ed: Karatay, O ve Gökdağ, A G.). Balkanlar El kitabı III, İstanbul: Araştırma Ve kültür Vakfı.

Москов, М. (1968). О печенежко-куманском суперстрате в яичках юго-восточной Европы,

(Güneydoğu Avrupa Dillerinde Peçenek-Kuman Üst Dili Üzerine). Resumes des communications XI Linguistique (Supplement), I-er congres internationale des Etudes balkaniques et sud-est europeennes, Sofia, 39-41.

Açık, F. (2013). Osmanlı İmparatorluğu Döneminde. "Balkanlarda Türkçe". Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı. Tiran: Hëna e Plotë "Beder" Üniversitesi.

Yazıcı, S. (2012). Balkanlarda Türk Dili'nin Dünü - Bugünü Üzerine Bir Değerlendirme. I. International Balkan Congress Proceedings. 1, 1823-1830. İstanbul: Suleyman Sah University.

Artun, E. (2013). Geçmişten Günümüze Kültürel Değişim ve Gelişim Sürecinde Balkanlarda Türkçe. (10-20). (Çağrılı Konuşmacı Bildiri Metni). 1. Cilt.

Suciu, E. (2006). Contacts Linguistiques: Turc et Roumain. (1673-1676). (Dil Temasları: Türkçe ve Rumence). In: Romanische Sprachgeschichte/Histoire linguistique de la Romania. 2. Teilband. Gerhard Ernst, Martin-Dietrich Gleßgen, Christian Schmitt, Wolfgang Schweickard (ed.). Berlin-New Uork: Walter De Gruyter.

Rudow, W. 1894. Neue Belege zu türkischen Lehnwörtern im Rumänischen. (Rumencedeki Türkçe Ödünçleme Kelimelere Dair Yeni Tespitler). Zeitschrift für romanische Philologie (ZrP) 18, 74-111. Berlin, New York: Walter de Gruyter.

Uzun, C. & Özek, F. (2019). Balkanlarla ilgili Türkiye'de yapılmış çalışmalar-I. Çukurova Araştırmaları, 5 (1), 22-52. Adana.

Gavazzi, M. (1967). Methodisches zur Erforschung der orientalischen Elemente Südosteuropas, (Güneydoğu Avrupa'nın Oryantal Unsurlarını Araştırma Metodları). Grazer und Münchener balkanologische Studien, München, 28-40.

Guboğlu, M. (1968). Romanya Türkolojisi ve Romen Dilinde Türk Sözcükleri Hakkında Bazı Araştırmalar. XI. Türk Dil Kurultayı, Ankara: 265-272.

Horata, O. (1996). Romanyadaki Türkoloji Çalışmaları. Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi, 2, 388-398.

Joseph, B. (2010). Language Contact in the Balkans, (Balkanlarda Dil Teması). in R. Hickey (ed.), The Handbook of Language Contact (Chichester, West Sussex: Wiley Blackwell): 618-633

Petrović, S. (2000). Some problems of Balkan Turcisms. (Balkan Türkizmlerinin Bazı Sorunları). Balkanliguistik-Synchronie and Diachronie, Thessaloniki, 175-187.

Sandfeld, K. (1930/1968). Linguistique balkanique. Problèmes et résultats, (Balkan dilbilimi. Meseleler ve Neticeleler). Paris.

Drimba, V. (1980). Presupuse influente turcice in Romana comuna. (Standart Romencede Türkçenin Öne Sürülen Nüfuzu). Studii și cercetări lingvistice. 31, 73-79.

Mollova, M. (1965). Une sérieuse etude sur les lexèmes turcs dans la langue roumaine. (Romen dilindeki Türkçe sözcükler üzerine ciddi bir çalışma). Linguistique Balkanique, 9(2), 101-114.

Türkizmlerin Tasnifi Çalışmaları

Kelime Tasnifleri

Etimolojik Tasnifler

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Balkan Dillerine Diğer Dillerden Türkçeyle

Taşınan Türkizmler

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Tematik Tasnifler

Karaağaç, G. (1998). Türkçenin Komşu Dillere Verdiği Giyim Kuşam Kültürüyle İlgili Kelimeler, Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi, Issue 5, 361-387.

Karaağaç, G. (1998). Türkçenin Komşularına Verdiği Beslenme Kültürüyle İlgili Kelimeler, Türk Dili, 564, 476-496.

Karaağaç, G. (2006). Türkçenin Gelenek, Görenek Ve Yasa İle İlgili Sözcükleri, TÜBAR (XIX), 307-315.

Yücel, D. (2020). Balkanlarda Türkçe Asıllı Ödünçlemelerin Ses, Yapı ve Tematik Analizleri, Oriental Philology, (Basılmamış Doktora Tezi). Sarajevo: International Burch University.

Kutlar-Aksel, H. (1995). Balkan Dillerindeki Türkçe Kültür Kelimeleri (Basılmamış Yüksek lisans tezi). (Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE, Cilt 1-2, İzmir.

Polatçı, T. (2013). Tahrir Defterlerine Göre XVI. Yüzyılda Balkanlarda Türkçe Yer Adları. Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı "Balkanlarda Türkçe" Hëna e Plotë "Beder" Üniversitesi 14-16 Kasım 2013; 1. Cilt. Tiran/Arnavutluk.

Acaroğlu, M. T. (1989). Eski Osmanlı Belgelerine Göre XV. yy. Sonlarıyla XVI yy. Başlarında Balkanlar' da Türkçe Yer Adları (1490-1491/1520-30). TTK Belleten, 1267-1300.

Toponimler

Christian, F. & Ionescu, F. (1982). Romen Yer Adları ve Türk Tesiri. IV. Milletlerarası Türkoloji Kongresi, İstanbul.

Decei, A. (1951). Toponymie Turque de la Roumanie, (365-373). (Romanya Türk Toponimleri). In: Actes et mémoires du IV Congrès international de Toponymie, Bruxelles.

Kissling, H. J. (1965). Die türkische geographische Nomenklatur auf dem Balkan als Erkenntnismittel für

die Südosteuropaforschung, (Güneydoğu Avrupa çalışmalarında Türkçe Coğrafya İsimlendirmelerinin Balkan coğrafya adlandırılmalarına İlmî Kaynaklığı) Zeitschrift für Balkanologie, III, 126-142.

Poppe, N. (1964). On Some Altaic Names of Dwellings, (Bazı Altay Mekân İsimleri Üzerine), Studia Orientalia, XXVIII, Helsinki.

Uyğur, S. (2008). Dobruca'daki Türkçe Yer Adlarının Anlam ve Yapılarına Göre Tasnifi. Karadeniz Araştırmaları, 18, 127-141.

Çağ, G. (2007). Osmanlı Öncesi Balkanlarda Türk İzlerine Dair Toponimler. (Ed. Ebubekir Sofuoğlu). Şar Dağlarındaki Genetik Şifreler Gora Abidesi, İstanbul: UKİD Kültür Yay., 113-120.

Antroponimi

Carabaş, D. (2014). Turkish Elements in the Anthroponymy of the Aromanians of Romania, (Romanya Aromanlarının Şahıs Adlarında Türkçe Unsurlar). Studii și cercetări de onomastică și lexicologie, VII (1-2), 44-58.

Nevzad Yusuf, M. (1982). Romen Antroponimisinin Sisteminde Türk Unsurları. IV. Milletlerarası Türkoloji Kongresi.

Polatçı, T. (2013). Tahrir Defterlerine Göre XVI. Yüzyılda Balkanlarda Türkçe Yer Adları. Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı "Balkanlarda Türkçe" Hëna e Plotë "Beder" Üniversitesi 14-16 Kasım 2013; 1. Cilt. Tiran/Arnavutluk

Răileanu, V. (2014). Éléments de compositions turcs et grecs dans les anthroponymes, (Antroponimlerde Türk ve Yunan kompozisyon unsurları). Studii și cercetări de onomastică și lexicologie, VII (1-2), 100-105.

Suciu, E. (1975). Nume de familie românești de origine turcă, (Türkçe Menşeli Rumen aile isimleri). Limba română, XXIV (2), 129-136.

Suciu, E. (1984). Nume de familie românești împrumutate din limba turcă, (Türkçeden Geçen Rumence aile isimleri). *Studii și cercetări lingvistice*, XXXV (3), 230-236.

Mollova, M. (1979). Noms d'origine turque en Europe orientale, (Doğu Avrupa'daki Türkçe kökenli isimler). *Revue des Etudes sud-est europeennes*, Bucarest, (17)61-91.

Mollova, M. (1979). Noms orientaux en Europe orientale, (Doğu Avrupa'daki oryantal isimler). *POF XXVII*, 1-59.

Romen Lehçe ve Ağzlarındaki Türkizimler

Matei. I. (1967). Notes sur les 'tucismes' du dialecte roumain de Banat. (Romen Banat lehçesinin 'Türkizimleri' üzerine notlar). *Un problème de méthode. RESEE Revue des études sud-est Europeenes*, 5(3-4), 567-572.

Friedman, V. A. (2012). Tucizmite vo aromanskiot(Aroman Lehçesinde Türkizimler). *Macedonian Academy of Arts and Sciences*, 24 April 2012.

Dil Kalıntılarının Tasnifleri

Skok, P. (1935). Restes de la langue turque dans les Balkans. (Balkanlarda Türkçe Dil kalıntıları). *Revue Internationale des Etudes Balkanique*, 1(2), Beograd, 247-260.

Türkçe Dil Unsurları

Ekler

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Deyim, Atasözleri ve Seslenmeler.

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Türkizimlerin Tahlil Çalışmaları

Kelime Tahlilleri

Etimolojik Tahliller

Leschber, C. (2011). Lehnwege einiger Orientalismen und Wörter eurasischer Herkunft im Rumänischen und den sonstigen Balkansprachen. *Studia Etymologica Cracoviensia*, 16, 33-61.

Leschber, C. (2017): Romanes dilinó „verrückte“ im Kontrast zu türk. deli „irrsinnig, verrückt, ungestüm“. In: *Essays in the History of Languages and Linguistics. Dedicated to Marek Stachowski on the occasion of his 60th birthday*. Eds. M. Németh, B.Podolak, M. Urban. Kraków, 357-368.

Bernard, R. (1965). Quinze Mots Bakaniques D'origine Turque. (Türkçe kökenli 15 Balkanca kelime.) *Linguistique Balkanique*, 9, 81-91.

Suciu, E. (1980). Note etimologice privitoare la unele împrumuturi din limba turcă, (Türkçeden bazı Ödünçlemelerle ilgili etimolojik notlar). *Limba română*, XXIX (5), 551-554.

Suciu, E. (1981). Note etimologice privitoare la unele împrumuturi din limba turcă (II). (Türkçeden bazı Ödünçlemelerle ilgili etimolojik notlar II). *Limba română*, XXX (5), 547-549.

Suciu, E. (1984). Note etimologice privitoare la unele împrumuturi din limba turcă (III). (Türkçeden bazı Ödünçlemelerle ilgili etimolojik notlar III). *Limba română*, XXXIII (1), 18-20.

Suciu, E. (1987). Note etimologice privitoare la unele împrumuturi din limba turcă (IV). (Türkçeden bazı Ödünçlemelerle ilgili etimolojik notlar IV). *Studii și cercetări lingvistice*, XXXVIII (2), 142-144.

Suciu, E. (1989). Note (lexicale și) etimologice privitoare la unele împrumuturi din limba turcă (V). (Türkçeden bazı Ödünçlemelerle ilgili lisani ve

etimolojik notlar V). Limba română, XXXVIII (2), 91-95.

Suciu, E. (1994). Note lexicale și etimologice privitoare la unele împrumuturi din limba turcă (VI). (Türkçeden bazı Ödünçlemelerle ilgili etimolojik notlar VI). Limba română, XLIII (1-2), 17.

Kelime Türleri analizleri

Zelca, M. (2004). Adaptarea unor substantive aromânești împrumutate din turcă, (Türkçeden alınan bazı Aromanca isimlerin uyarlanması). Analele Universității „Ovidius din Constanța. Seria Filologie, XV, 223-233.

Fonetik Tahliller

Bayraktar, F. S. (2018). Türkçeden Balkan Dillerine Verilen Sözcükler ve Ağız İlişkisi. Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 8(15), 22-32.

Friedman, V. A. (1983). The Rumelian Turkish Dialects and Their Place Among the Balkan Languages. (Rumeli Türk Ağzları ve Balkan Dillerinki Yeri.). Linguistics Circle and Dept. of Judaic and Near Eastern Languages and Literatures, Ohio State University.

Schmaus, A. (1968). Türkisch k'g', c-c in den Balkansprachen, (Balkan dillerinde Türkçe k 'g ', ç-é). Slavistische Studien zum VI Internationalen Slavistenkongress in Prag, München, 170-182.

Suciu, E. (1992). Quelques remarques sur l'adaptation phonétique des emprunts lexicaux roumains au turc-osmanli', (Rumencenin Türk-Osmanlıcadan Kelime Ödünçlemelerinin fonetik adaptasyonu Üzerine bazı İzahlar). RESEE 30, 27-32.

Moskov, M. (1968). Turski i tjurkski zaemki ot zvukopodražatelen i nezvukopodražatelen karakter v balkanskite ezici, (Balkan Dillerindeki Türkçeyle Sesli ve Sessiz Karakterli Türkçe Ödünçlemeler). Godišnik

na Sofijskija universitet, Fakultet po slavjanski filologii, 62, 433-53.

Morfolojik Tahliller

Suciu, E. (1979). Observații asupra adaptării morfologice a împrumuturilor substantive românești din limba turcă, (Türk dilinden Ödünçlenen Romen maddi Unsurlarının morfolojik adaptasyonuna ilişkin gözlemler). Limba română, XXVIII (3), 217-230.

Рачева, М. (1977). О морфологической адаптации османотурецких лексических заимствований в балканских языках, (Osmanlı Türkçesinin Balkan dillerindeki Dil Ödünçlemelerinin morfolojik adaptasyonu üzerine). Balkansko ezikoznanie, 20(1-2), 93-103.

Semantik Tahliller

Boretzky, N. (1969). Ein semantischer Turzismus in den Balkansprachen, (Balkan dillerindeki Türkizmlere Bir Semantik Çalışma). Zeitschrift für Balkanologie (7)1-2, Wiesbaden (70)16-22. Boretzky, N. (1969). Ein semantischer Turzismus in den Balkansprachen, (Balkan dillerindeki Türkizmlere Dair Bir Semantik Çalışma). Zeitschrift für Balkanologie (7)1-2, Wiesbaden (70)16-22.

Bayraktar, F. S. (2015). Balkan Dillerine Geçmiş Türkçe Sözcüklerde Anlam Kötüleşmesi, *Uluslararası Söz, Sanat, Sağlık Sempozyumu Bildirileri*, Edirne, 29-36.

Suciu, E. (1983). Împrumuturi din turcă prin condensare lexico-semantică, (Türkçeden Leksiko-semantic yoğunlaşma yoluyla Geçen Ödünçlemeler). Studii și cercetări lingvistice, XXXIV (4). 336-340.

Cümle Yapısı Etkileşimi Tahlilleri

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Dil Unsurlarının Tahlilleri

Ekler

Suciu, E. (1974). L'origine et les valeurs du suffixe -°v en turc de Turquie, (Türkçe -°v son ekinin kökeni ve değerleri). *Revue roumaine de linguistique*, XIX (2), 155-171.

Moldovanu, D. (1980). Sufixul-ari (pl. lui -ar) în toponimia românească. Origine, funcționalitate, dinamică, (Romen toponimisinde ari (-ar'ın çoğulu) soneki. Kökeni, işlevselliği, işlevi). *Anuar de Lingvistică și Istorie Literară*, XXVII, 21-68.

Deyim, Atasözleri ve Seslenmeler

Petkova-Schick, I. (1986). Zum osmanisch-türkischen Einfluß auf die Balkan Phraseologie. (Osmanlı-Türkçenin Balkan Dilleri Deyimbilimine Etkisi), *Lingua Poznaniensis*, 23-37, poznan

Veli Musledin, F. (2019). Onomasiological perspective verbal idioms with key element of Turkish origin. (Türkçe Menşeli Anahtar Ögesinin Bulunduğu Şahıs Adları perspektifinden Şifahi deyimler). *Diversité et identité culturelle en Europe, Section Convergences et divergences identitaires*, XVI (1), 159-174.

Veli Musledin, F. (2019). The life of words” in Romanian verbal idioms with key element of Turkish origin. (Türkçenin anahtar ögesinin olduğu Romen sözlü deyimlerinde “kelimelerin hayatı). *Diacrinia*, 9, A136, 1-6.

Mahmut, E. (1983). Romen Dilinde Romen-Türk Melez Deyimler. V. Milletlerarası Türkoloji Kongresi, 125-144.

Türkizmlerin Genel Olarak Romencenin Grameri

Üzerine Etkileri

Miklosich, F. (1890). Über die Einwirkung des Türkischen auf die Grammatik der südosteuropäischen

Sprachen. (Türkçenin Güneydoğu Avrupa dillerinin Grameri Üzerine Etkisi), *Denkschriften der philologisch-historischen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften* 120, 1–11.

Eser Tanıtım ve Tahlilleri

Cenac, O. (2012). Emil Suciu, 101 cuvinte de origine turcă, (Emil Suciu, Türk asıllı 101 kelime). *Analele Universității Dunărea De Jos Din Galați*, XXIV, V, 1(7), 256-258.

Koçak, A. (2013). Eser-Yazar İlişkisi Ya Da Ahmed Midhat Efendi'nin Edebiyat Coğrafyasında Rumeli/Balkanlar, *Uluslararası Türk Dili Ve Edebiyatı Kongresi*, Saraybosna.

Lozovan, E. (1963). H. F. Wendt, Die türkischen Elemente im Rumänischen. (H. F. Wendt, Rumencede Türkçe Unsurlar). *Annales. Economies, sociétés, civilisations*. 18(3), 596-597.

Roques, M. (1932). *Linguistique balkanique, problèmes et résultats*, par Kr. Sandfeld, 1930. (Balkan Dilbilimi, Sorunlar ve Sonuçlar, Yazan: Kr. Sandfeld, 1930), *Collection linguistique publiée par la Société Linguistique de Paris*, XXXI (229), 100-106.

Latifi, L. (2013). *Vepra e Dizdarit, Kontribut I Pashoq Në Turkologjinë Ballkanike*. (Dizdari'nin Çalışması, Balkan Türkolojisine Benzersiz Katkı). *Konferenca shkencore ndërkombëtare “Tahir Dizdari dhe turkologët për gjuhën shqipe*. Shkodër: Universiteti i Shkodrës “L. Gurakuqi”&Qendra Kulturore Turke “Jonuz Emre”.

Korsch, T. (1885). Fr. Miklosich, Die türkischen Elemente in den südost-und osteuropäischen Sprachen, (Fr. Miklosich, Güneydoğu ve Doğu Avrupa dillerinde Türkçe unsurlar), *AfSPh (Archivfür Slavische Philologie)*. VIII, 631.643.

Budenz, J. (1884). *Die Türkischen Elemente in der Südosteuropäischen Sprachen von Miklosich, Franz,*

Wien, 1884. Nyelvtudományi Közlemények, XIX(2), 287-296.

Von Kraelitz-Greifenhorst, F. (1911). Corollarien zu F. Miklosich's Die türkischen Elemente in den südost und osteuropäischen Sprachen. (F. Miklosich'in Güneydoğu ve Doğu Avrupa Dillerinde Türkçe Unsurlar Eseri), Sitzungsberichte der philologisch-historischen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften 166, 4 Wien.

Erdem, M. D. (2006). Günay Karaağaç: Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi, V. Lefke Edebiyat Buluşması (29-30 Nisan 2004). Karadeniz Araştırmaları Dergisi, 10, 160-164.

Türkizmlerin Romencedeki Telaffuz Meseleleri

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Dil Kalıntıları Üzerine

Suciu, E. (1990). Vestiges linguistiques turcs-osmanlis en roumain, (Rumencede Türk-Osmanlı Dilinden İzler). AOASH Act Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae 44, 389-393.

Romence Edebî Eserlerinin Diğer Dillere

Tercümelerinde Türkizmlerin Durumu

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Türkizmlerin Romencedeki İmlâ ve Ortografi

Meseleleri

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Romencedeki Türkizmler ve Sosyo-Kültürel

Yansımaları

Arseven, V. (1954). Türkçenin Romenler Üzerindeki Etkileri. Türk Folklor Araştırmaları, 3(63), 997-999.

Schubert, G. (1985). Turkish oda and Hungarian szoba in the languages and residential cultures of the Balkan Peninsula. (Balkan Yarımadası'nın dillerinde ve yerleşim kültürlerinde Türkçe oda ve Macar szoba), Central Asiatic Journal, 29, 242-265, Wiesbaden.

Edebi Eserlerde Bir Üslup Unsuru Olarak

Türkizmler

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Türkizmlerin Romencenin Esnekliğine ve Kelime

Hazinesinin Zenginleşmesine Katkıları

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Türkizmlerin Romencedeki Kullanımlarının

Güncel Durumu

Aktaş, A. (2007). Günümüz Rumencesinde Türkçe Kaynaklı Kelimeler. *Türk Dili, TDK*, 9, 484-495.

Friedman, V. A. (1998). Turkish Lexicon in the Balkans, (Balkanlardaki Türkçe Kelime Varlığı). Ohio State University, May 1998.

Friedman, V. A. (2003). From Orientalism to Democracy and Back Again: Turkisms in the Balkan Languages. (Oryantalizmden Demokrasiye ve Tekrar Geriye: Balkan Dillerindeki Türkizmler). V poiskah "orientalnogo" na Balkanah (Balkanskije Čtenija 7) - Tezisy i materialy, ed. by I. A. Sedakova and T.V. Civ'jan. Moscow: Russian Academy of Arts and Sciences. 61-63.

Friedman, V. A. (2005). Turkish in the Balkans: Roles and Reversals. (Balkanlarda Türkçe: Roller ve Ters Çevirmeler). International Conference - Jazyki i dialekty malyh grupp na Balkanah [Russian: Languages and dialects of minorities in the Balkans],

University of St. Petersburg, St. Petersburg, Russia, 11-12 June 2004.

Kazakis, K. (1972). The status of Turkisms in the present-day Balkan languages. (Günümüz Balkan dillerinde Türkizmlerin durumu). In H. Birnbaum & S. Vryonis (eds.) *Aspects of the Balkans: Continuity and Change. Contributions to the International Balkan Conference held at UCLA, October 23-28, 1969* (87-116). The Hague & Paris: Mouton.

Morina, I. (2010). Türkçenin Balkan Dillerindeki Rölü Ve Gücü (682-689). *III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, İzmir.

Suciu, E. (1982). Osmanlı Türkçesi Menşeli Aktüel Romen Kelime Hazinesi. IV. Milletlerarası Türkoloji Kongresi.

Suciu, E. (1986). Le vocabulaire roumain actuel d'origine turque-osmanlie. (Türk-Osmanlı Menşeli mevcut Rumence kelime Varlığı). *Revue des Etudes Sud-Est Européennes*, 24 (4), 247-260.

Xhanari, L. L. (2002). Osmanlı Balkana Elveda Rumeli Dedi, Ama Balkandaki Diller Türkçe Kökenli Sözcüklere Elveda Demedi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, (Balkan Özel Sayısı-1), 5-12.

Türkizmlerde Arkaikleşme ve Sebepleri

Morina, I. (2004). *Balkan Bilim Çevrelerinin Türkçe Kelimelere Karşı Aldıkları Tavır* (2134). *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri*, II, Ankara: TDK Yay.

Friedman, V. A. (2003). Turkisms, Balkan Identity, and Balkan Linguistic Ideologies. (Türkizmler, Balkan Kimliği ve Balkan Dilbilim İdeolojileri). Conference on Developing cultural identity in the Balkans: Convergence vs. Divergence, Center for Southeast European Studies, Ghent University, Belgium. 12-13 December 2003

Ghiulgean, M. (2013). 19. Ve 20. Yüzyıl Romen Romanında Türk İmgesi (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara.

Löbel, T. (1908). Contributioni la slabilieea origini i orientale a unor euvinele romaneşti; observativni relative la opera Influenta orientat - asupra limbii şi culturii i romaneşti da Lazar Şaineanu, (Bazı Romen euvilisinin köken ve yönelimlerinin zayıflamasına katkılar; Lazar Şaineanu'nun "Romen Dili ve Kültüründe Oryantal Tesir"i çalışması ile ilgili gözlemler). *Analele Accademiei Romane*, Bucureşti, XXX, 237 s.

Metin, Ö. (2012). Hamdullah Suphi Tanrıöver'in Romanya Türklerinin Göçüne Dair Faaliyetleri (1931--1938). *Karadeniz Araştırmaları*, (35), 125-143.

Morina, I. (2004). Balkan Bilim Çevrelerinin Türkçe Kelimelere Karşı Aldıkları Tavır (ss. 2134). *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri*, II, Ankara: TDK Yay.

Lüder, E. & Miron, P. (1992). Der Verfall der türkischen Elemente im Rumänischen (213-240). (Rumencede Türkçe unsurların Kullanımdan Düşmesi). in: Ernst / Stein / Weber. (Ed.). *Beiträge zur Rumanischen Sprache im 19. Jahrhundert*. Tübingen.

Romencedeki Türkizmlerin Güncel Sıklık Ölçümü

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Osmanlı Sonrası Yeni Üretilen Türkizmler

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Türkizmlerin Kullanımın Artırılmasına İlişkin

Çalışmalar

Bu başlık altında bir çalışma tespit edilememiştir.

Tablo 1

Türkizmler Araştırmacılarının Milliyetçe Dağılımı ve Çalışmalarının Tür ve Nicelikleri

Milliyet	M. Sayısı	Kitap	Y. L. Tezi	Mak.	Kit. Böl.	Tebliğ	Sözl.	D. Tezi	Bit. Tez	Türkizm	Kaynak	T. Ç. Say.
Rumen	53	3			35	1	8	14	1	62	33	95
Türk	51	2	2		30	2	15	2	1	54	23	77
Alman	28	2			15	4	3	7		31	6	37
İng. Amrl	5	1				1	8	1		11	2	13
Sırp	2				2					2	3	5
Hırvat	3				2		1			3		3
Leh	2	1			1		1			3		3
Rus	5				3		2			5		5
Sloven	1				6					6		6
Macar	1				1	1	1			3		3
Bulgar	5				6		2			8		8
Fransız	4	1			2					3	1	4
İtalyan	2				1					1		1
Arnavut	1				1		2	1		4	1	5
İskandina	2				1					1	1	2
Makedon	1							1		1		1
Yunan	1						1			1		1
Toplam	167	10	2		106	9	44	26	2	0	199	269

Tablo 2

Romencedeki Türkizmlere Dair Çalışmaların Dil ve Türce Nicelik Tablosu

Kaynak	Kitap	Y. L. Tez	Mak.	Kit. Böl.	Tbliğ	Sözlük	Dok. T	L. Tezi	K.Kıl.	Toplam
Rumence	5			5	1	16	1		1	30
Türkçe	4			7		3				16
İngilizce	2			7		1				10
Sırpça	1			1						2
Almanca	2			2	1	1				6
Fransızca	1			4						5
İspanyolca						1				1
Toplam	15	0		26	2	20	1	0	1	70
Türkizm	Kitap	Y. L. Tez	Mak.	Kit. Böl.	Tbliğ	Sözlük	Dok. T	K. Kıl.	Bit. Tez	Toplam
Türkçe	2	2		28	2	20	3	1		58
Rumence	3			22	1	1	12			39
Almanca				24	4	4	6			38
İngilizce	1			9	2	11	2			25
Fransızca	3			15		2	3	1		24
Bulgarca				5		3				8
Hırvatça										0
Rusça				1		1				2
Sırpça	1			2						3
Arnavutça						1				1
İtalyanca						1				1
Yunanca										0
Toplam	10	2		106	9	44	26	2	0	199

Tabloda l'de farklı milliyetten ve 166 araştırmacının Romencedeki Türkizmlere dair doğrudan veya dolaylı şekilde çalışma yayımladıkları görülmektedir. Özellikle Rumen ve Türk araştırmacıların konuya daha fazla ilgi duydukları anlaşılmaktadır. Rumen ve Türk araştırmacıların çalışmaları toplamın %60'ı

kadardır. Alman araştırmacıların da kayda değer bir çalışma sayısına sahip oldukları ilginç bir diğer noktadır. Konumuza dair doğrudan yapılan tez sayısı dört olup üçü Türk asıllı araştırmacılara aittir. Makaleler toplam Türkizm çalışmalarının yarısından fazlasını teşkil etmektedir. Bu durum araştırmacıların

konuya daha ziyade bilimsel makaleler yönünden yaklaştıklarını göstermektedir. Tebliğ ve sözlükler de üçte birlik bir nispete sahiptirler. Amerikan asıllı yazarlar hariç tutulursa araştırmacıların tamamı Avrupa kıtasından olup çalışmaların %95'ini

yazmışlardır. Romencedeki Türkizimler üzerine yapılan çalışmaların en fazla yazıldıkları diller Türkçe, Rumence ve Almancadır. Bu üç dilde kaleme alınan çalışma sayısı toplam çalışmaların yaklaşık %70'idir.

Tablo 3

Romencedeki Türkizimlere Dair Araştırmaların Ülke ve Şehir Dağılım Tablosu

Avrupa	Şehir	Kıtap	Y. L. Tezi	Mak.	Kıtap Bölün	Tebliğ	Sözlük	Dok. Tezi	K. Kıl.	Gazete	Toplam	Kaynak	Toplam
Romanya	Bükreş	2		22			13				37	23	60
	Yaş	1		2				1			4	2	6
	Cluj-Napoca				1	1					2	3	5
	Köstence	1		3							4	1	5
	Craiova			4							4	5	9
	Tirgu-Mureş					1					1	2	3
	Temeşvar										0	1	1
	Mecidiye										0	1	1
	Galati			4			1				5		5
Türkiye	Ankara		1	15	1	4	1				22	8	30
	İzmir		1	1		1					3		3
	İstanbul	2		6	2	8					18	3	21
	Edirne			1		1					2	1	3
	Niğde			1							1		1
	Eskişehir					1					1		1
	Denizli						1				1		1
	Adana			2							2		2
	Kayseri			1							1		1
	Elazığ										0	1	1
Almanya	Weisbaden			5	1						6		6
	Göttingen										0	1	1
	Berlin			6	2		1				9	1	10
	Münih			2		1					3	1	4
	Heidelberg						2				2		2
	Hamburg										0	1	1
	Neimeyer										0	1	1
	Leibzig						1				1		1
	Tübingen			1							1		1
	Bonn						1				1		1
	Bremen				1						1		1
Bulgaristan	Sofya			7		4					11		11
	Şumnu					1					1		1
Arnavutluk	Tiran					4					4	1	5
	İşkodra					1					1		1
Sırbistan	Belgrad	1		4		1					6	1	7
	Niş			1							1		1
	Novi Sad										0	1	1
Bosna Hers	Saraybosna			1		1		1			3		3
Hırvatistan	Zagreb					1					1		1
Macaristan	Budapeşte			2							2	1	3
Makedonya	Üsküp					2	1				3		3
Avusturya	Viyana			7			2				9		9
Hollanda	Hague					1					1		1
	Leiden			1							1	1	2
Rusya	Saint Petersburg			1		2					3		3
	Moskova					1					1		1
Belçika	Gent					1					1		1
	Brüksel					1					1		1

İngiltere	Londra					1				1		1	
	Cambridge									0	1	1	
	Oxford					1				1	1	2	
Polonya	Poznan		1							1		1	
	Krakov		1		1					2		2	
Yunanistan	Selanik		1							1		1	
	Atina				1					1		1	
İtalya	Udinese				1					1		1	
Finlandiya	Helsinki		1							1		1	
Kosova	Prizren									0	1	1	
Fransa	Paris	2	2							4	2	6	
Kıbrıs	Lefkoşe									0	1	1	
İspanya	Madrid									0	1	1	
Asya													
Azerbaycar	Bakü									0	1	1	
Kırgızistan	Bişkek				1					1		1	
Amerika										0		0	
ABD	Ohio	1				1				2		2	
Kanada	West Sussex						1			1		1	
	Palo Alto									0	1	1	
	Toplam	10	2	106	9	44	26	2	0	0	199	70	269

On iki farklı dilde çalışma yayımlanmıştır. Romenlerin 62 yayınına karşılık Romence yayın sayısı 38'dir. Türk asıllı araştırmacıların 56 neşriyatına mukabil Türkçe çalışma sayısı 59'dur. Bu durum Romenlerin bir kısım çalışmalarını tabloda da görüleceği üzere Fransızca veya Almanca kaleme aldıklarını göstermektedir. Ayrıca Türkçe toplam Türkizm çalışmalarının % 30'unun yazıldığı dil durumundadır.

Romencedeki Türkizmler araştırmalarının yayımlandığı ülke ve şehirlere bakıldığında 58 çalışmayla en fazla neşir Romanya'da ve 52 çalışmayla Türkiye'de yapılmıştır. Almanya ise bu iki dilin dışında olan bir dil olmasına rağmen 25 çalışmanın yayımlandığı ülke durumundadır. Bu üç ülke yayımlanan çalışmaların neredeyse dörtte üçüne ev sahipliği yapmaktadır. Konumuza dair iki yüksek lisans ve iki doktor tezi hazırlanmıştır. En çok makale Bükreş ve Ankara'da yazılmıştır. Bükreş ayrıca 13 sözlükle en fazla sözlüğün hazırlandığı şehir konumundadır. 27 ülke 65 farklı şehirde çalışmaların

yayımlandığı görülmektedir. Çalışmaların %97'si Avrupa kıtasında neşredilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Romencedeki Türkizmlere dair bir buçuk asra yakındır ortaya konulan doğrudan veya dolaylı araştırma ve çalışmaları dört basamaklı bir çerçeve içerisinde alarak bütüncül bir bakışla görme imkânı elde edilmiştir. Çalışmaların makale, tebliğ vb. gibi türleri, yayım yerleri ve araştırmacıların milliyetlerinin rakamsal verilerle mukayeseleri mümkün olmuştur. Bu konuya dair çalışmalar yapan araştırmacıların milliyetleri ve ne kadar ilgi gösterdikleri de üstteki tablolar dâhilinde görünür hâle gelmiştir. Önceden belirlenen alt başlıklara göre çalışmaların yoğunlukları da tespit edilmiştir. En fazla çalışma Romanya, Türkiye ve Almanya'da yapılmıştır. Romenceye ödünçlenen Türkizmler için dört kademeli olarak belirlediğimiz tespit, tasnif, tahlil ve kullanım güncelliğine dair çalışmalar sayısal istatistiklerle ortaya konulmuştur. Bundan sonra yapılacak çalışmalara kaynakça bütünlüğü alt başlıklarla ve tasnifli şekilde sunulmuştur.

Kaynakça

- Ahmetaj, M. (2010). Balkanlara Yönelik Türkiye’de Yapılan Tezler Bibliyografyası. *Balkan Araştırmaları Dergisi*, (1)2, 135
- Cihac, A. (1879). *II. Éléments slaves, magyars, turcs, grecs-modernes et albanais*. A/M-Berlin-Bucarest.
- Çiftçi, C. (2010). Bâb-ı Âlî’nin Avrupa’ya Çevrilmiş İki Gözü: Eflak ve Boğdan’da Fenerli Voyvodalar (1711-1821). *Uluslararası İlişkiler*,7(26), 27-48.
- Enică, C. (2010). *Lexicul De Origine Turcă Şi Greacă În Literatura Română Modernă Şi Contemporană*. (Rezumatul Tezei De Doctorat). Universitatea Alexandru Ioan Cuza Iaşi, Facultatea De Litere, Iaşi, Romania.
- Hasdeu, B. P. (1886). *Sur les éléments turcs dans la langue roumaine*. Bucureşti-Vienne.
- Karaağaç, G. (2008). *Türkçe Verintiler Sözlüğü*. Ankara: TDK Yay.
- Kerim, A. (1996). Türkçeden Romence'ye giren sözcükler-Romence'deki Türkçe Kelimeler. *Erciyes*, 220, 1.
- Kutlar-Aksel, H. (1995). *Balkan Dillerindeki Türkçe Kültür Kelimeleri* (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Kutlar-Aksel, H. (1999). Balkan Ülkelerindeki Türkçe Alıntılar ve Sözlükler Üzerine Kısa Kaynakça. *Kebikeç*, 4(7-8), 85-93.
- Lokotsch, K. (1927). *Etymologisches Wörterbuch Der Europäischen Wörter Orientalischen Ursprungs*. Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.
- Löbel, T. (1894). *Elemente turcesti, arabesi persane in Limba Romana*. Otto Kiel, Constantinople.
- Miklosich, F. (1884). Die Türkischen Elemente in der Südosteuropaischen sprachen (Griechisch, Albanisch, Rumunisch, Bulgarisch, Serbisch, Kleinrussisch, Grossrussisch, Polnisch). *Denkschriften der philologisch-historischen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften I-II Hälfte*.
- Miklosich, F. (1885). Die türkischen elemente in den südost und Osteuropäischen sprachen. *Denkschriften der Ğhilologisch-Historischen Classe der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften*, 35, 105–192.
- Miklosich, F. (1889). Die türkischen Elemente in den südost und Osteuropäischen Sprachen. *Denkschriften der Ğhilologisch-Historischen Classe der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften*, 37, 88.
- Miklosich, F. (1890). Die türkischen Elemente in den südost und osteuropäischen Sprachen, *Denkschriften der Ğhilologisch-Historischen Classe der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften*, 38, 194.
- Suciu, E. (2006). *Cuvinte româneşti de origine turcă*. Române: Editura Academiei.

Suciu, E. (2010). The Turkish Influence On The Romanian Language. *The Journal of Romanian Linguistics and Culture (JRLC)*, 24,1.

Škaljić, A. (1966). *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku*. Svjetlost.

Şăineanu, L. (1885). *Elemente turceşti in limba romana*. Tipografia Academiei Române (Laboratorii Români).

Şăineanu, L. (1900). Influenţa orientală asupra limbei şi culturei romane. I. Introducere [= I]; II. Vocabularul. 1. Vorbe populare [= II]; 2. Vorbe istorice. Împrumuturi literare – Indice general [= III].

Uzun, C. ve Özek, F. (2019). Balkanlarla ilgili Türkiye’de yapılmış çalışmalar-I. *Çukurova Araştırmaları*, 5(1), 22-52.

Uzun, C. (2019). Balkanlarla ilgili Türkiye’de yapılmış çalışmalar-II. Adana, Turkey. *Çukurova Araştırmaları*, 5(2), 150-178.

Xhanari-Latifi, L. (2015). *Balkan dillerindeki ortak türkizmalar sözlüğü*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Yayınları

Sorumlu Yazar Bilgileri:

Yazar Adı, Soyadı: Dr. Doğan Yücel

Email: dyucel58@gmail.com

Lütfen alıntılaysınız: Yücel, D. (2020). Romencedeki Türkizmlere Dair Yapılan Çalışmalara Bir Çerçeve, Değerlendirme ve Kaynakça Denemesi. *Journal of Research in Turkic Languages*, 2(2), 113-137. DOI: <https://doi.org/10.34099/jrtl.223>

Alındı: Mayıs 13, 2020 • **Kabul:** Ağustos 23, 2020